

ความเห็นส่วนตน
ของ นายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๑๗/๒๕๖๗

วันที่ ๑๔ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง { ประธานวุฒิสภา ผู้ร้อง
นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี ที่ ๑
นายพิชิต ชื่นบาน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒ ผู้ถูกร้อง

นายสมชาย แสวงการ และสมาชิกวุฒิสภา รวม ๔๐ คน เข้าชื่อกันเสนอคำร้องต่อประธานวุฒิสภา (ผู้ร้อง) เพื่อให้ผู้ร้องส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามในการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีของนายเศรษฐา ทวีสิน (ผู้ถูกร้องที่ ๑) และนายพิชิต ชื่นบาน (ผู้ถูกร้องที่ ๒) ในคำร้องสรุปความว่าการที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นำความกราบบังคมทูลเพื่อโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ตามประกาศพระบรมราชโองการลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๗ โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ รู้อยู่แล้วว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) เนื่องจากเคยต้องคำสั่งศาลฎีกาให้จำคุกกรณีละเมิดอำนาจศาล จึงต้องถือว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) ด้วยเช่นกัน

ในกรณีผู้ถูกร้องที่ ๒ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปได้ว่า เมื่อครั้งที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ประกอบอาชีพทนายความและที่ปรึกษากฎหมาย นายอนันต์ วงศ์ประภารัตน์ เลขาธิการศาลฎีกา ในขณะนั้น ได้ทำบันทึกเสนอนายวิรัช ลิ้มวิชัย ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกาว่า เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ เวลาประมาณ ๐๙.๓๐ น. ได้มีเสมียนทนายความในคณะทนายความของผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งเป็นทนายความให้ นายทักษิณ ชินวัตร (ยศในขณะนั้นเป็นพันตำรวจโท) ที่ถูกฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในวันเวลาดังกล่าว นายทักษิณ ชินวัตร ต้องมารายงานตัวต่อศาล โดยเสมียนทนายความได้แจ้งต่อเจ้าหน้าที่ของศาลฎีกาว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒

ต้องการเข้าพบและเสมียนนายความคนดังกล่าวได้นำถุงกระดาษมามอบให้เจ้าหน้าที่ของศาลโดยอ้างว่าเป็นของฝาก แต่เมื่อเปิดดูภายในถุงกระดาษนั้นพบว่าบรรจุธนบัตรฉบับละหนึ่งพันบาทราวยี่สิบมัดรวมเป็นเงินสดประมาณสองล้านบาท โดยเลขานุการศาลฎีกาได้สั่งให้เจ้าหน้าที่ถ่ายรูปไว้เป็นหลักฐานและให้นำไปคืนแก่ผู้ที่นำมามอบให้ และแจ้งต่อประธานศาลฎีกาว่าน่าจะเป็นการกระทำที่มีขอบเป็นการละเมิดอำนาจศาล ประธานศาลฎีกา ณ ขณะนั้น จึงได้แต่งตั้งองค์คณะเพื่อไต่สวนและต่อมาศาลฎีกามีคำสั่งที่ ๔๕๙๙/๒๕๕๑ ข้อเท็จจริงที่ได้จากการไต่สวนเชื่อได้ว่า เสมียนนายที่ได้ทำงานประสานงานให้นายธนา ต้นศิริ ได้นำถุงกระดาษใส่เงินสดดังกล่าวมอบให้แก่เจ้าหน้าที่ของศาลฎีกา โดยที่รู้หรือควรรู้ว่าภายในถุงกระดาษดังกล่าวมีเงินสดอยู่ และผู้ถูกร้องที่ ๒ มีพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่ามีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดดังกล่าวด้วยลักษณะที่เป็นตัวการร่วมกัน การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกกล่าวหาอีกสองคนมีเจตนาจงใจให้เจ้าหน้าที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ซึ่งอาจเชื่อมโยงไปเป็นประโยชน์แก่จำเลยในคดีหมายเลขดำที่ อม.๑/๒๕๕๐ ซึ่งเป็นลูกความของผู้ถูกร้องที่ ๒ การกระทำความผิดดังกล่าวจึงเป็นการประพฤติตนไม่เรียบร้อยในบริเวณศาล เป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๑ (๑) และมาตรา ๓๓ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ และน่าจะมีมูลความผิดฐานให้สินบนแก่เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๔ การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาทั้งสามซึ่งรวมถึงผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งประกอบอาชีพนายความและที่ปรึกษากฎหมายย่อมตระหนักดีว่าการกระทำความผิดดังกล่าวจะทำให้เกิดความเสียหายแก่สถาบันศาลยุติธรรม และจะส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือและความศรัทธาในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในอำนาจตุลาการ จึงเห็นสมควรลงโทษสถานหนัก ให้จำคุกผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกกล่าวหาอื่นรวมสามคน คนละหกเดือน และดำเนินการตามกฎหมายในกรณีที่เป็นความผิดทางอาญาแก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ร่วมกับผู้ถูกกล่าวหาที่เกี่ยวข้อง ต่อมาในเดือนกันยายน ๒๕๕๒ คณะกรรมการมรยาทนายความ สภานายความ มีมติเสียงข้างมากเห็นว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ กับผู้ถูกกล่าวหาอื่นรวมสามคนที่ถูกลงโทษในคดีละเมิดอำนาจศาลตามคำสั่งศาลฎีกาข้างต้นกระทำความผิดมรยาทนายความ ข้อ ๖ และข้อ ๑๘ ให้ลบชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ กับผู้ถูกกล่าวหาที่เกี่ยวข้องออกจากทะเบียนนายความ

ด้วยข้อเท็จจริงที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้ลงโทษจำคุกผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นเวลา ๖ เดือน ในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล และการที่สภานายความมีคำสั่งให้ลบชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ข้างต้น ผู้ร้องเห็นว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นบุคคลที่มีการกระทำอันเป็นการไม่ซื่อสัตย์สุจริตอย่างร้ายแรง จึงขาดคุณสมบัติ

ของผู้ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖๐ (๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และ (๕) ไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

ส่วนกรณีผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ รู้หรือควรรู้ข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีปัญหาขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเป็นรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ เนื่องจากในขณะที่มีการพิจารณาบุคคลที่จะเสนอชื่อเป็นรัฐมนตรี ได้มีประชาชน สื่อมวลชน และนักวิชาการคัดค้านการแต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ ด้วยเหตุผลที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ เคยต้องคำสั่งศาลฎีกาให้ลงโทษจำคุก ประกอบกับมีหลักฐานเป็นหนังสือสำนักงานเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีเฉพาะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๖) ประกอบ มาตรา ๙๘ (๗) และมาตรา ๑๖๐ (๗) ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) พิจารณาข้อหาหรือ และมีความเห็นสรุปได้ว่า กรณีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีเฉพาะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๗) เห็นว่าการได้รับโทษจำคุก ไม่ว่าจะโดยคำพิพากษา หรือคำสั่งใดเป็นลักษณะต้องห้ามในการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี บุคคลซึ่งเคยได้รับโทษจำคุกในความผิด ฐานละเมิดอำนาจศาลจึงเป็นลักษณะต้องห้ามดังกล่าว เว้นแต่บุคคลนั้นได้พ้นโทษเกินสิบปีแล้ว อันเป็นข้อยกเว้นที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ สำหรับกรณีตามมาตรา ๑๖๐ (๗) นั้น เห็นว่าตามบทบัญญัติ ดังกล่าว รัฐมนตรีต้องไม่เป็นผู้ต้องคำพิพากษาจำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอกการลงโทษ เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวไม่รวมถึงคำสั่งให้จำคุก จึงกล่าวได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ รู้หรือควรรู้ว่าการให้ความเห็น ของคณะกรรมการกฤษฎีกานี้จำกัดเฉพาะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๗) และมาตรา ๑๖๐ (๗) เท่านั้น มิได้รวมถึงคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) ที่บัญญัติให้รัฐมนตรีต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และไม่มีพฤติกรรมอันเป็น การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงด้วย ในการแต่งตั้งรัฐมนตรีตามประกาศ พระบรมราชโองการลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ ก็ไม่ปรากฏชื่อของผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่มีการแต่งตั้ง ผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามประกาศพระบรมราชโองการฉบับลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๗ โดยไม่ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้มีการสอบถามความเห็นจากคณะกรรมการกฤษฎีกาอีก ประกอบกับปรากฏหลักฐาน ว่าก่อนที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ จะเสนอแต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีนั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้เข้าพบ นายทักษิณ ชินวัตร ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๒ เคยเป็นนายความให้ ปรากฏเป็นข่าวในสื่อมวลชนอย่างเปิดเผย ไม่น้อยกว่า ๓ ครั้ง โดยการพบกันครั้งที่ ๓ เกิดขึ้นในวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นเวลาก่อนที่

ผู้ถูกร้องที่ ๑ จะนำความกราบบังคมทูลเพื่อโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่นาน เป็นเหตุให้เชื่อได้ว่าเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่นายทักษิณ ชินวัตร และผู้ถูกร้องที่ ๒ อันเป็นการกระทำด้วยความไม่ซื่อสัตย์สุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ มีพฤติการณ์ที่รู้เห็นหรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ เป็นการกระทำที่ขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เป็นการคบหาสมาคมกับผู้มีความประพฤติหรือผู้มีชื่อเสียงในทางเสื่อมเสียอันอาจกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่

ด้วยข้อเท็จจริงดังกล่าวผู้ร้องเห็นว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ มีลักษณะต้องห้ามเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖๐ (๔) โดยเหตุขาดความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และมาตรา ๑๖๐ (๕) เนื่องจากฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระรวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๑ ข้อ ๗ และข้อ ๘ และหมวด ๒ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๗ และข้อ ๑๙ ซึ่งให้ใช้บังคับแก่คณะรัฐมนตรีด้วย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ วรรคสอง

สมาชิกวุฒิสภาผู้เสนอความเห็นรวม ๔๐ คน ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา จึงเข้าชื่อกันเพื่อให้ผู้ร้องส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยตามมาตรา ๘๒ วรรคสอง

ประเด็นพิจารณาเบื้องต้นมีอยู่ว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ หรือไม่ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม บัญญัติว่า ให้นำความในมาตรา ๘๒ มาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดของความ เป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๔) หรือ (๕) หรือวรรคสอง โดยอนุโลม เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ด้วย รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๑ (๓) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) หรือ (๑๒) หรือมาตรา ๑๑๑ (๓) (๔) (๕) หรือ (๗) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง ส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลง

หรือไม่ ในเบื้องต้นเห็นว่าเป็นคำร้องที่ผู้ร้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ข้างต้น จึงเป็นคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญรับไว้พิจารณาได้ แต่ในเวลาศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องของผู้ร้อง ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ แล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๒) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องกรณีของผู้ถูกร้องที่ ๒

ประเด็นวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นในการพิจารณาว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ นายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่

ความเห็น

ในส่วนของคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้วางหลักการใหม่ในหมวด ๘ คณะรัฐมนตรี ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ที่สำคัญ แตกต่างจากเดิมหลายประการเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๕ ที่กำหนดให้มีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ซึ่งจะต้องมีเนื้อหาครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตและการใช้อำนาจโดยไม่ชอบ จึงมีการกำหนดให้รัฐมนตรีต้องมีคุณสมบัติเบื้องต้นเท่ากับผู้มีครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามอื่น ๆ เพิ่มเติมขึ้น เช่น ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่ประจักษ์ ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันว่าบุคคลนั้นจะปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์สุจริต มีความประพฤติ และคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของสาธารณชน

ข้อพิจารณาประการสำคัญในประเด็นคุณสมบัติของรัฐมนตรีที่ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่ประจักษ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) คือคุณสมบัติดังกล่าวมีลักษณะของข้อเท็จจริง ที่เป็นอวัสัย และกฎหมายมิได้มีการนิยามความหมายของคำว่า “ซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์” ว่ามีหลักเกณฑ์การพิจารณาอย่างไร คุณสมบัติในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์นี้ นอกจากกำหนดให้เป็นคุณสมบัติของรัฐมนตรีแล้ว ยังกำหนดให้เป็นคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๑ (๔) และคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เช่น กรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๒๒๒) ผู้ตรวจการแผ่นดิน (มาตรา ๒๒๘) กรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (มาตรา ๒๓๒) กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (มาตรา ๒๓๘) กรรมการ

สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (มาตรา ๒๔๖) อีกด้วย โดยในการสรรหาบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ต่างก็มีคณะกรรมการสรรหาที่ทำหน้าที่คัดกรองคุณสมบัติของบุคคลที่จะเข้ารับตำแหน่งนั้น ๆ โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๓ วรรคห้า ซึ่งมาตรา ๒๑๗ วรรคสอง ให้นำมาใช้กับการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระด้วย บัญญัติให้การวินิจฉัยปัญหาของคณะกรรมการสรรหาเป็นที่สุด แต่ในกรณีของการพิจารณาบุคคลที่จะเข้าสู่ตำแหน่งรัฐมนตรีนั้น เป็นดุลพินิจของนายกรัฐมนตรีที่จะพิจารณาเสนอชื่อบุคคลเพื่อกราบบังคมทูลเพื่อโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี ซึ่งกระบวนการพิจารณาแต่งตั้งเป็นการใช้อำนาจดุลพินิจโดยเฉพาะของฝ่ายบริหาร

การที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารตามหน้าที่และอำนาจที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ นั้น มีข้อพิจารณาว่า การใช้อำนาจวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในเรื่องนี้ย่อมมีผลกระทบต่อการใช้อำนาจรัฐในภาพรวม กล่าวคือ เกี่ยวข้องกับระบบความสัมพันธ์ในการใช้อำนาจในระหว่างองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐ อันได้แก่ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ ซึ่งต้องมีการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจที่เหมาะสมตามหลักการแบ่งแยกอำนาจที่รับรองไว้เป็นหลักการทั่วไปในรัฐธรรมนูญของประเทศที่ปกครองตามระบอบเสรีประชาธิปไตย การใช้อำนาจของแต่ละฝ่ายที่เหมาะสมได้สัดส่วนจึงเป็นเป้าหมายของหลักการนี้ ด้วยเหตุนี้ การใช้อำนาจตุลาการของศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยประเด็นปัญหาตามรัฐธรรมนูญจึงต้องไม่ก้าวล่วงเข้าไปกำหนดความเหมาะสมซึ่งเป็นอำนาจขององค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจทางบริหารหรือทางนิติบัญญัติ ดังนั้น การพิจารณาวินิจฉัยพฤติกรรมกระทำของนายกรัฐมนตรีในการพิจารณาเสนอชื่อบุคคลให้เป็นรัฐมนตรีซึ่งปกติอยู่ในอำนาจดุลพินิจของฝ่ายบริหารจึงต้องมีความชัดเจนในการพิจารณาเป็นการเฉพาะ โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเป็นสำคัญ กรณีใดที่ยังไม่มีหลักเกณฑ์ที่วางไว้เป็นแนวทางอย่างชัดเจน องค์กรที่มีหน้าที่และอำนาจตามปกติย่อมใช้ดุลพินิจในการดำเนินการตามที่เห็นสมควรได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าการใช้ดุลพินิจนั้นจะนำไปสู่การใช้อำนาจโดยปราศเหตุผลโดยสิ้นเชิง

ในการพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์และปฏิบัติตนอยู่ในมาตรฐานทางจริยธรรม นั้น แม้จะเป็นหลักคุณธรรมพื้นฐานที่บุคคลโดยทั่วไปพึงยึดมั่นไม่ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ในสถานะในสังคมระดับใด ยิ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งที่ใช้อำนาจสาธารณะ ก็ยังเป็นคุณธรรมที่สังคมเรียกร้องให้ต้องยึดถือ รัฐธรรมนูญจึงกำหนดให้เป็นคุณลักษณะที่ใช้กับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และรัฐมนตรี แต่เนื่องจากผู้ดำรงตำแหน่งที่ใช้อำนาจรัฐ

อยู่ภายใต้ลักษณะเฉพาะของภารกิจหน้าที่ที่แตกต่างกัน การตีความกฎหมายจะอาศัยเพียงถ้อยคำที่เป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้นย่อมไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม แต่ต้องพิจารณาประกอบกับบริบทอันเป็นปกติของตำแหน่งนั้น ๆ อีกด้วย กล่าวคือ ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ของผู้ดำรงตำแหน่งที่ใช้อำนาจในกระบวนการยุติธรรม เป็นผู้พิพากษา ตุลาการ หรือกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ย่อมถูกเรียกร้องจากสังคมให้ต้องมีพฤติกรรมที่สะท้อนความเป็นผู้มีคุณธรรมอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะความเที่ยงธรรม และคุณลักษณะที่น่าเชื่อถือว่าจะสามารถให้ความยุติธรรมแก่คดีความที่รับผิดชอบได้ ดังคำกล่าวที่ว่า “ความยุติธรรมไม่ใช่เพียงสิ่งที่จะต้องทำ แต่ต้องทำให้เห็นว่าได้ทำ” (Justice must not only be done but it must be seen to be done)^๑ และความเคร่งครัดของคุณธรรมจริยธรรมว่าซื่อสัตย์ได้รับการยืนยันเสมอ ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๑ และมาตรา ๒๑๐ วรรคสาม ในคำปฏิญาณตนของผู้พิพากษา ตุลาการ และการกำหนดคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและกรรมการองค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๑ (๔) และมาตรา ๒๑๖ (๒) และเมื่อคุณธรรมเช่นนี้ถูกนำมาใช้กับรัฐมนตรี โดยการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) ด้วยถ้อยคำเดียวกัน แต่การเป็นรัฐมนตรีเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทำให้มีข้อพิจารณาที่แตกต่างออกไป ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีข้อที่ควรพิจารณา ๓ ประเด็น คือ ๑. ที่มาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ๒. บทบาทและหน้าที่ ๓. เป้าหมายของภารกิจ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีที่มาแบบเปิดกว้าง กล่าวคือ สามารถมาได้ทั้งจากการเลือกตั้งและไม่ได้เลือกตั้ง ดังนั้นจึงมีความหลากหลายของบุคคลกลุ่มบุคคลในลักษณะการเป็นตัวแทนของประชาชนและกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มการเมืองจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากภาคประชาชนและภาคธุรกิจเพื่อให้ได้รับคะแนนเสียงและความนิยมมาก ๆ เพื่อแข่งขันกลุ่มการเมืองอื่น ในการทำหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกบริหารประเทศหรือควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน อันเป็นงานเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายให้ฝ่ายปกครองที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานประจำรับไปบริหารให้เป็นไปตามนโยบาย^๒ การกำหนดนโยบายจึงมีเป้าหมายในการประสานประโยชน์ให้กับภาคส่วนต่าง ๆ ในหลายมิติ ถึงแม้จะมีการกำหนดนโยบาย มีการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และทำหน้าที่อย่างสุจริตแล้วก็ตาม แต่ก็จะมีฝ่ายที่ได้รับประโยชน์เป็นไปตามที่ต้องการและฝ่ายที่ไม่ได้รับประโยชน์หรือถูกขัดผลประโยชน์ ทำให้ไม่เป็นไปตามที่ต้องการ

^๑ ถ้อยคำที่ Lord Hewart ซึ่งเป็น Lord Chief Justice ของอังกฤษ นำมากล่าวไว้ในคำพิพากษาคดี Rex v. Susse Justices [1924] 1 KB 256.

^๒ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องการดำรงตำแหน่งทางการเมืองของกรรมการและผู้บริหารรัฐวิสาหกิจ คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) เรื่องเสร็จที่ ๔๘๑/๒๕๓๕

ซึ่งเป็นกลไกธรรมชาติของการเมือง จากที่กล่าวมาข้างต้น ที่มา บทบาทหน้าที่ และเป้าหมายของภารกิจ รวมถึงความหลากหลายของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจึงมีแตกต่างอย่างมีนัยยะสำคัญเมื่อเทียบกับตุลาการหรือข้าราชการโดยทั่วไป ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ ขอบเขตการทำหน้าที่ต่างกัน กระบวนการและกลไกการเข้าสู่ตำแหน่ง และการควบคุมตรวจสอบทางวินัย คุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีอยู่ในระบบราชการอย่างเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง ดังนั้นความคาดหวังในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งมีความเป็นนามธรรมแม้เป็นสิ่งที่พึงประสงค์ แต่ยากต่อการนำไปใช้กับบุคคลทั่วไปที่จะเข้ามาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังนั้น ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์และมาตรฐานทางจริยธรรมสำหรับรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองย่อมมีหลักเกณฑ์เฉพาะที่ทำให้เกิดความชัดเจนในเงื่อนไข และระดับความเข้มงวดที่เหมาะสมกับบุคคลในการเข้าสู่ตำแหน่งเช่นนี้

แต่เมื่อรัฐธรรมนูญกำหนดคุณสมบัติของรัฐมนตรีว่าต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ตามมาตรา ๑๖๐ (๔) แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์เพียงใด เห็นว่า ศาลอาจพิจารณาภายใต้เงื่อนไขที่จำกัด กล่าวคือ ไม่อาจเข้าไปแทรกแซงตรวจสอบจนถึงความเหมาะสมที่มีได้เป็นสาระสำคัญ ว่าต้องไม่เคยกระทำความผิดในชีวิตมาก่อน หากแต่ต้องเป็นปัญหาสำคัญซึ่งสร้างความเสียหายต่อประเทศอย่างร้ายแรง หรือส่งผลกระทบต่อความเชื่อถือของสังคมอย่างไม่อาจให้อภัยได้ เช่น ความผิดทางอาญาที่กระทบต่อประโยชน์ของประเทศ ซึ่งครอบคลุมการกระทำต่าง ๆ ที่เป็นปฏิปักษ์ต่อระบอบการปกครอง หรือการนำความลับทางราชการไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ส่วนกรณีมีพฤติการณ์ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ก็ต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนสำหรับการกระทำที่กำหนดว่าเป็นความประพฤติที่มีชอบที่อยู่ในระดับร้ายแรง

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงในคดีแล้ว เห็นว่ามีประเด็นให้ต้องพิจารณา ๔ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ข้อพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาการขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕)

ประเด็นที่ ๒ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้พิจารณาเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ถูกร้องที่ ๒ ก่อนกราบบังคมทูลเพื่อโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีโดยชอบหรือไม่ อย่างไร

ประเด็นที่ ๓ ผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าตรวจสอบรับรองคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ถูกร้องที่ ๒ แล้ว โดยมีเจตนาไม่สุจริต เลี่ยง ปกปิด บิดเบือน

ข้อเท็จจริง เพื่อให้สื่อมวลชนและประชาชนเข้าใจผิดว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) ใช่หรือไม่

ประเด็นที่ ๔ พฤติการณ์ที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ เข้าพบนายทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ช่วงก่อนที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ จะนำความกราบบังคมทูลเพื่อโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นเหตุให้เชื่อได้ว่าเป็นการเอื้อประโยชน์โดยมิชอบให้แก่นายทักษิณ ชินวัตร และผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือไม่

ประเด็นที่ ๑ ข้อพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาการขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕)

ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ รู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๒ เคยถูกศาลฎีกามีคำสั่งจำคุกเป็นเวลา ๖ เดือน ในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล จึงเป็นบุคคลที่ไม่ซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และมีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕)

ปรากฏข้อเท็จจริงภายหลังว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีคำร้องลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๗ แจ้งว่า เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเสียงข้างมากเห็นว่า เมื่อความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๒) แล้ว ไม่มีเหตุที่จะวินิจฉัยต่อไปว่ากรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่ และศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งไม่รับคำร้องในกรณีผู้ถูกร้องที่ ๒ ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๑ ไปแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจึงยังไม่มีข้อยุติเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๒ มีกรณีที่ต้องพิจารณาเพียงว่าการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาและใช้ดุลพินิจเสนอชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อให้มีการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี เป็นพฤติกรรมที่เข้าลักษณะเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้พิจารณาเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ถูกร้องที่ ๒ ก่อนการนำชื่อทูลเกล้าฯ เพื่อให้มีการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี โดยชอบหรือไม่ อย่างไร

เห็นว่า การแต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีโดยผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นอำนาจของฝ่ายบริหารในการบริหารองค์กรภายในของฝ่ายบริหาร ซึ่งในขั้นตอนนี้ได้มีการดำเนินการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวที่ใช้ในการพิจารณาคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามขั้นตอนของการพิจารณาเสนอเรื่องเพื่อนำรายชื่อบุคคลเพื่อขอโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี โดยเฉพาะในกรณีการเสนอโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ มีการร้องเรียนผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นรัฐมนตรีคนอื่นรวม ๖ ราย ว่าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเป็นรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีก็ได้ส่งเรื่องให้บุคคลที่ถูกร้องเรียนให้ข้อมูลชี้แจงในประเด็นที่ถูกร้องเรียนเป็นข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาของผู้ถูกร้องที่ ๑ ด้วย ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงได้ทราบข้อเท็จจริงตั้งแต่ก่อนการเสนอเรื่องโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีแล้วว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ เคยได้รับโทษจำคุกตามคำสั่งศาลฎีกาที่ ๔๕๙๙/๒๕๕๑ โดยผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นผู้ให้ข้อมูลตามแบบที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีกำหนดไว้ ส่วนกรณีจะทำให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามหรือไม่นั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้คำชี้แจงว่าคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามการเป็นรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) มีลักษณะเป็นนามธรรม เป็นบทบัญญัติที่มีการบัญญัติให้ใช้กับรัฐมนตรีเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน และยังไม่มีแนวทางที่เป็นมาตรฐานในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องกำหนดขึ้นโดยศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลซึ่งมีเขตอำนาจในเรื่องนั้น ๆ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะนายกรัฐมนตรีจึงพิจารณาใช้ดุลพินิจเสนอชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยพิจารณาจากข้อมูลและระบบการตรวจสอบในความรับผิดชอบของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี รวมทั้งมีข้อพิจารณาจากความเห็นของนายมีชัย ฤชุพันธุ์ ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญว่าการแต่งตั้งบุคคลใดให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีนั้น เป็นดุลพินิจของนายกรัฐมนตรีที่จะพิจารณาในฐานะผู้รับผิดชอบทางการเมืองเนื่องจากต้องเป็นผู้นำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งบุคคลเป็นรัฐมนตรี ทำให้เห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรี ย่อมเป็นดุลพินิจทางการเมืองของนายกรัฐมนตรี โดยภายหลังที่มีกระบวนการตรวจสอบแล้วว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นรัฐมนตรี และยังไม่มีเกณฑ์มาตรฐานที่ชัดเจนในการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ย่อมใช้ดุลพินิจเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อให้

มีการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีตามหน้าที่และอำนาจได้ กระบวนการและขั้นตอนการพิจารณาคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามในการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ดำเนินการก่อนเสนอชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อให้มีการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง เป็นรัฐมนตรีดังกล่าวจึงเป็นไปโดยชอบแล้ว

ประเด็นที่ ๓ ผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าตรวจสอบรับรอง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ถูกร้องที่ ๒ แล้ว โดยมีเจตนาไม่สุจริต เลี่ยง ปกปิด บิดเบือน ข้อเท็จจริง เพื่อให้สื่อมวลชนและประชาชนเข้าใจผิดว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) ใช่หรือไม่

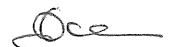
ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๗ หลังการเสนอโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ในการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๗ โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกาที่มีความเห็นไว้ ในการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ ว่า คณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ตรวจสอบรับรองคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ถูกร้องที่ ๒ ในการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีครั้งที่ ๒ แล้วว่าไม่ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕)

ข้อเท็จจริงฟังได้ตามคำชี้แจงของผู้ถูกร้องที่ ๑ ว่า สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้สอบถาม ปัญหาข้อกฎหมายที่ตรวจพบจากแบบแสดงประวัติและแบบแสดงคุณสมบัติทั้งหมดไปยังคณะกรรมการ กฤษฎีกาโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ และการที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีไม่ได้หารือคณะกรรมการ กฤษฎีกาในประเด็นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) ไม่ใช่ข้อพิรุธบกพร่อง เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๑ เห็นตามความเห็นของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ว่ากรณีการขอให้ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และมาตรา ๑๖๐ (๕) ไม่มีพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง มิได้เป็นปัญหาข้อกฎหมาย แต่เป็นปัญหาข้อเท็จจริง ที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะผู้มีอำนาจตัดสินใจจะต้องใช้ดุลพินิจด้วยตนเอง ไม่สามารถจะตรวจสอบ หรือขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อให้ความเห็นในประเด็นข้อเท็จจริงเช่นนี้ได้ เนื่องจาก พระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๗ บัญญัติให้คณะกรรมการกฤษฎีกา มีอำนาจหน้าที่รับปรึกษาให้ความเห็นทางกฎหมายเท่านั้น จึงได้ทำหนังสือหารือเฉพาะในประเด็นข้อกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๖) และ (๗) เท่านั้น ทั้งนี้ ในบันทึกถ้อยคำของนางณัฐภัฏจารี อนันตศิลป์

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๗ ก็ยืนยันว่าได้หารือเลขาธิการคณะกรรมการ กฤษฎีกาเป็นการภายในแล้ว เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นว่า เป็นเรื่องอหิวาต์ของ แต่ละบุคคลซึ่งต้องอาศัยข้อเท็จจริงเป็นราย ๆ ไป สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไม่มีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยเรื่องดังกล่าวและไม่มืองค์กรใดในฝ่ายบริหารวินิจฉัยเรื่องนี้ได้ ประกอบกับปัจจุบัน ยังไม่มีแนวทางบรรทัดฐานว่าอย่างไรเป็นกรณีไม่มีความเชื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์หรือเป็นพฤติกรรม อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง รวมทั้งยังไม่มีหลักเกณฑ์ หรือแนวทางการตรวจสอบในกรณีดังกล่าวที่จะนำมาใช้เป็นบรรทัดฐานเดียวกันในการตรวจสอบคุณสมบัติ ของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นรัฐมนตรีทุกคนได้แต่อย่างใด รวมทั้งยังไม่มีแนวทางการพิจารณาว่ามาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) จะเป็นกรณีที่ต้องใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อ เป็นรัฐมนตรีหรือไม่ อย่างไร ซึ่งปัจจุบันให้นำมามาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของ ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๑ มาใช้บังคับ แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย รวมทั้งคณะรัฐมนตรีจะต้องปฏิบัติ ตามประมวลจริยธรรมของข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ อีกด้วย ประกอบกับในการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นรัฐมนตรีจะต้องดำเนินการในระยะเวลา ที่จำกัดและมีชั้นความลับในการดำเนินการ ซึ่งในการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญย่อมต้องตรวจสอบผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อทุกคนในบรรทัดฐานเดียวกัน คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามดังกล่าวเป็นเรื่องอหิวาต์ทั้งสิ้นและยังไม่มีแนวทางการตรวจสอบ ที่จะนำมาใช้ในบรรทัดฐานเดียวกันสำหรับผู้ได้รับการเสนอชื่อทุกคน ดังนั้น ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อ เป็นรัฐมนตรีจึงต้องเป็นผู้ตรวจสอบและยืนยันรับรองว่าตนเองมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะยึดตามเอกสารที่ได้รับการยืนยันตนเองจากผู้ได้รับการเสนอชื่อ

แม้การพิจารณาคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ถูกร้องที่ ๒ ในประเด็นเรื่องที่เคยต้องโทษ จำคุก ๖ เดือน ฐานละเมิดอำนาจศาล ตามคำสั่งศาลฎีกาที่ ๔๕๙๙/๒๕๕๑ ที่ศาลฎีกาพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ น่าจะมีความผิดฐานให้สินบนแก่เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๔ หรือความผิดอื่นต่อเจ้าพนักงาน และต่อมาในเดือนกันยายน ๒๕๕๒ สภานายความให้ลบชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ออกจากทะเบียนนายความด้วยเหตุที่ถูกลงโทษตามคำสั่งศาลฎีกาดังกล่าว ซึ่งหากพิจารณาโดยผิวเผิน ในความเห็นของบุคคลทั่วไป พฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นข้อพิจารณาสำคัญที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ สมควรใช้ดุลพินิจตัดสินใจด้วยความละเอียดรอบคอบเพื่อป้องกันข้อครหาที่มีต่อความน่าเชื่อถือของบุคคลที่จะเข้าร่วม

เป็นคณะรัฐมนตรีก็ตาม แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดของกระบวนการในการตรวจสอบข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามขั้นตอนปกติ ประกอบกับหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) เป็นบทบัญญัติใหม่ที่มีลักษณะเป็นนามธรรม และยังไม่มีเกณฑ์ที่ชัดเจนในการพิจารณาเรื่องดังกล่าวในบริบทเฉพาะทางการเมือง แม้การใช้ดุลพินิจของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในการเสนอชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ ให้มีการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี จะเป็นการตัดสินใจของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่อาจสุ่มเสี่ยงต่อข้อครหา แต่ก็ยังเป็นเพียงการใช้ดุลพินิจที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะหัวหน้าฝ่ายบริหารจะต้องรับผิดชอบทางการเมืองต่อประชาชนเอง ไม่ใช่พฤติการณ์การกระทำที่ศาลรัฐธรรมนูญจะเข้าไปวินิจฉัยว่าเป็นข้อบกพร่องถึงขั้นไม่ซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

ในส่วนของหลักเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ บัญญัติให้ ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และมาตรฐานทางจริยธรรมนี้ให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ วรรคสอง อันทำให้การพิจารณาเกี่ยวกับจริยธรรมของรัฐมนตรีจึงต้องพิจารณาไปตามหลักเกณฑ์ของมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานราชการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งตามข้อเท็จจริงที่ผู้ร้องโต้แย้งว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ มีพฤติการณ์ที่ถือว่าไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และมีพฤติการณ์ฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง จึงต้องพิจารณาตามหมวด ๑ มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์ ข้อ ๘ “ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ... ” เมื่อผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่มีพฤติการณ์ที่เข้าข่ายว่าไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ตามที่ได้วินิจฉัยมาแล้วในประเด็นก่อนหน้า จึงถือไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

เห็นว่า เมื่อเกณฑ์มาตรฐานคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรียังมีได้กำหนดให้ชัดเจน การบังคับใช้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) จึงต้องคำนึงถึงความพอเหมาะพอควร มากกว่าที่จะใช้ในความหมายที่เคร่งครัดว่าบุคคลที่จะได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือบุคคลที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีต้องมีคุณลักษณะที่ไม่มีข้อตำหนิหรือมลทินโดยปราศจากเงื่อนไขใด ๆ เลย แต่ควรอยู่ในดุลพินิจที่ใช้เหตุผลในระดับมาตรฐานซึ่งเป็นบริบทของผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีที่อาจใช้ดุลพินิจของฝ่ายบริหารเช่นนั้นได้ ดังนั้น เมื่อพิจารณาการใช้ดุลพินิจของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่พิจารณาเสนอให้มีการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะนายกรัฐมนตรี ได้พิจารณาข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี โดยได้มี

ข้อหาหรือไปยังคณะกรรมการกฤษฎีกาในประเด็นข้อกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๖) และ (๗) ส่วนในประเด็นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) ซึ่งบัญญัติในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์และไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เมื่อเห็นว่าเป็นประเด็นเชิงอัตวิสัยซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาและองค์กรฝ่ายบริหารไม่มีอำนาจที่จะวินิจฉัยเรื่องดังกล่าว และยังไม่มีการวางแนวมาตรฐานของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้พิจารณาใช้ดุลพินิจตามปกติ โดยเสนอโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลประวัติด้วยกระบวนการที่ดำเนินการตามปกติ และได้มีการหารือบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเป็นการภายในแล้ว ซึ่งเห็นว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้กระทำการตามกระบวนการและขั้นตอนแต่งตั้งรัฐมนตรีตามที่ได้ปฏิบัติกันมาโดยชอบแล้ว

ประเด็นที่ ๔ พฤติการณ์ที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ เข้าพบนายทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ช่วงก่อนที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ จะนำความกราบบังคมทูลเพื่อโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นเหตุให้เชื่อได้ว่าเป็นการเอื้อประโยชน์โดยมิชอบให้แก่ นายทักษิณ ชินวัตรและผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือไม่

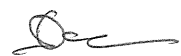
ในประเด็นที่ว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นพฤติการณ์ที่ถือว่าไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และมีพฤติการณ์ฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงนั้น ผู้ร้องเห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ เข้าพบ นายทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นหัวหน้าหน่วยความประจำตัว เป็นสาเหตุทำให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ต้องการเอื้อประโยชน์ให้แก่ นายทักษิณ ชินวัตร เพราะหลังจากได้เข้าพบ นายทักษิณ ชินวัตร แล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้เสนอโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ย่อมแสดงว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ รู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นบุคคลที่มีการกระทำการอันเป็นการไม่ซื่อสัตย์สุจริตและฝ่าฝืนจริยธรรมอย่างร้ายแรง เป็นบุคคลที่ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเป็นรัฐมนตรี การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่เสนอโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงเป็นพฤติการณ์ที่ถือว่าไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และมีพฤติการณ์ฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ขาดคุณสมบัติเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕)

ในประเด็นข้างต้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้ข้อมูลโต้แย้งข้อกล่าวหาในคำแถลงการณ์ปิดคดีว่า การแต่งตั้งรัฐมนตรีทุกครั้งเป็นไปตามขั้นตอนและแนวปฏิบัติที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้กำหนดไว้ และการที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการเป็นสำคัญ ภายใต้หลักความไว้วางใจทางการเมืองและข้อตกลง

ทางการเมืองที่บรรดาพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลผสมมีต่อกัน ข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ อยู่ภายใต้อิทธิพลภายนอก เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ และนายทักษิณ ชินวัตร จึงเป็น ข้อกล่าวหาที่เป็นการคาดการณ์ของผู้ร้อง โดยข้อเท็จจริงที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ รู้จักกับนายทักษิณ ชินวัตร มาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้ว การพบปะกันย่อมเป็นเรื่องปกติตามอัธยาศัยของคนที่มีความคุ้นเคยกัน กรณียังไม่มีเหตุให้ฟังว่าในการพบกันดังกล่าวเป็นไปเพื่อการรับคำสั่งหรือข้อปฏิบัติใด ๆ ในทางการเมือง จากนายทักษิณ ชินวัตร

เห็นว่า การพิจารณาแต่งตั้งบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีเป็นอำนาจของนายกรัฐมนตรี ที่จะกราบบังคมทูลเพื่อให้มีประกาศพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งบุคคลเป็นรัฐมนตรี ซึ่งโดยปกติการดำเนินการทางการเมืองย่อมต้องพิจารณาจากบุคคลซึ่งพรรคการเมืองเสียงข้างมาก ที่จัดตั้งรัฐบาลเป็นผู้เสนอชื่อ และมักเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงาน โดยเฉพาะกรณีของผู้ถูกร้องที่ ๒ เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ สังกัดพรรคเพื่อไทย และมีประสบการณ์ ในการทำหน้าที่ที่ปรึกษาที่ให้ความเห็นทางกฎหมายแก่รัฐบาลของผู้ถูกร้องที่ ๑ ก่อนที่จะได้รับการพิจารณาให้เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี การพิจารณาเสนอชื่อบุคคลใดเป็นรัฐมนตรี จึงเป็นดุลพินิจของนายกรัฐมนตรีซึ่งผ่านความเห็นชอบของพรรคการเมืองที่จัดตั้งหรือร่วมจัดตั้งรัฐบาล เพียงแต่มีข้อพิจารณาสำคัญว่าต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญ กำหนดไว้ ดังนั้น พฤติการณ์ที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ พบกับนายทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ก่อนการเสนอชื่อบุคคลเพื่อพิจารณานำขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี จึงไม่อาจ พิเคราะห์เป็นข้อพิรุธ หรือฟังว่าเป็นการรับข้อสั่งการรวมถึงข้อปฏิบัติทางการเมืองจากบุคคลใด อันมีลักษณะเป็นการเอื้อประโยชน์แก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือนายทักษิณ ชินวัตร เป็นการเฉพาะตัวแต่อย่างใด นอกจากนี้ การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้พบกับนายทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเป็นอดีตนายกรัฐมนตรีและอดีตหัวหน้า พรรคการเมืองที่สัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพรรคการเมืองที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นสมาชิก แม้นายทักษิณ ชินวัตร จะเป็นบุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาในคดีอาญาว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ แต่โดยบริบททางการเมือง พฤติการณ์ดังกล่าวยังไม่อาจพิจารณาว่าเป็นการประพฤติผิดมาตรฐานจริยธรรม กรณีคบหาสมาคม กับผู้มีความประพฤติหรือผู้มีชื่อเสียงในทางเสื่อมเสียอันอาจกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือศรัทธา ของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่นายกรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ พฤติการณ์ต่าง ๆ ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามที่ผู้ร้องยกขึ้นจึงไม่อาจฟังว่าไม่ซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน ทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง อันจะเข้ากรณีขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเป็นรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) แต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ นายกรัฐมนตรี ไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕)

(นายอุดม รัฐอมฤต)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ